Heidi Lettojärvi

23.4.2026

Ympäristöministeriölle

Viite: Lausuntopyyntö VN/18003/2024

Hallituksen esitysluonnos ympäristönsuojelulain lupamääräysten tarkistamisesta

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. ET esittää lausuntonsa lausuntopalvelun mukaisesti jaoteltuna.

Ehdotettava uusi ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamismenettely koskee vain kaivos- ja rikastustoimintaa. Ehdotuksen mukaan Lupa- ja valvontavirasto voisi uutta toimintaa tai toiminnan olennaista muutosta koskevassa lupapäätöksessä määrätä lupamääräysten tarkistamisesta tiettyjen kriteerien täyttäessä. Tarkistamismääräys voitaisiin antaa vain perustelusta syystä ja vain tilanteessa, jossa määräys on tarpeen painavasta syystä tekniikan uutuuden tai vaikutusten epävarmuuden vuoksi. LVV:n on tarkistettava lupamääräyksiä, jos se on välttämätöntä.

Näkemyksenne kaivostoimintaa koskevasta lupamääräysten tarkistamismenettelystä (71 §)

ET ei vastusta toiselle toimialalle annettavaa sääntelyä, vaikkakaan ***ET ei lähtökohtaisesti edelleenkään kannata tarkistamismenettelyn palauttamista missään muodossa.*** ET näkee tärkeänä, että menettelyn soveltamisala rajataan mahdollisimman tarkasti ja siksi on perusteltua, että menettely koskee esitysluonnoksen mukaisesti vain kaivos- ja rikastustoimintaa.

ET:n näkemyksen mukaan on ***ensiarvoisen tärkeää, että tarkistamista koskevassa lupapäätöksessä ei tarkastella luvan myöntämisen edellytyksiä***. ET pitää hyvänä, että pykälään on tuotu ensimmäistä lupapäätöstä koskeva lause: ”*Määräyksen antamisen yhteydessä Lupa- ja valvontaviraston on varmistettava, että luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät 49 §:n mukaisesti*”. ET huomauttaa, että 71 §:n luettavuutta tulisi parantaa, sillä nyt samassa pykälässä säädetään sekä ensimmäisestä lupapäätöksestä että tarkistusta koskevasta lupapäätöksestä. Näinollen lainkäyttäjälle voi jäädä epäselväksi se, kumman lupapäätöksen määräykseen esim. yllä lainatussa lauseessa viitataan. ET katsoo, että ***selkeyden vuoksi pykälässä tulisi myös todeta se, että tarkistamista koskevassa lupapäätöksessä ei arvioida luvan myöntämisen edellytyksiä uudelleen***.

Muita huomioita

Lain menettelyiden kokonaisuuden selkeyden näkökulmasta uusi tarkistamismenettely herättää huolta. On huomionarvoista, että YSL:iin sisältyy paljon jo säädettyjä mahdollisuuksia voimassaolevan luvan lupamääräysten tarkistamiseksi. Esityksestä ei ole luettavissa selkeää eroa uuden tarkistamismenettelyn ja nykyisten voimassaolevan luvan muuttamisen mahdollistavien menettelyiden välillä.

Tarkistamisesta määräämistä (ensimmäinen lupapäätös) ja lupamääräysten tarkistamista (tarkistusta koskeva lupapäätös) on pyritty rajaamaan edellyttämällä perusteltua ja painavaa syytä sekä määräysten tarkistamisen välttämättömyyttä. Toisaalta tarkistaminen ei saisi koskea merkittävä asioita, sillä lupaedellytysten harkintaa ei perustelujen mukaan voisi ”miltään osin” siirtää tarkistamisvaiheeseen. Perustelujen mukaan ensimmäisessä lupahakemuksessa olisi tuotettava ”riittävän yksityiskohtaista ja perusteltua tietoa hankkeen päästöistä ja ympäristövaikutuksista”. Näin ollen jää ristiriitaiseksi ja epäselväksi se, miten tarkistamismenettelyn käyttökynnys voi samaan aikaan olla sekä korkea (perusteltu tarve, painava syy, välttämättömyys) että matala (ei keskeinen, ei merkittävää lisätietoa tuottava).

Esityksen vaikutusten arvioinnissa todetaan, että lupa voitaisiin myöntää ”useammin”, vaikka teknologian uutuuden tai muutoin ympäristövaikutusten epävarmuuden vuoksi lupamääräysten riittävyydestä ei kaikilta osin olisi mahdollista saada täyttä varmuutta. Lisäksi tavoitteeksi on esitetty määräaikaisten lupien tarpeen vähentäminen. ET katsoo ilmeiseksi, että näissä tilanteissa kyse on aivan keskeisistä lupaharkinnan kysymyksistä ja olisi ristiriitaista, että näiltä osin harkintaa jätettäisiin tarkistamismenettelyyn.

Sääntely perusteluineen ei tue selkeän ja ymmärrettävän lainsäädännön periaatteita. Esityksessä arvioidaan, että toiminnanharjoittajan paine tuottaa ”hyvin yksityiskohtaista tietoa” hakemusvaiheessa vähenisi ja menettely antaisi toiminnanharjoittajalle aikaa selvitysten toteuttamiseen. Edelleen todetaan, että toiminnan aikaiset ja hakemuksen vaiheeseen nähden jälkikäteen tehtävät selvitykset ovat tarkempia ja luotettavimpia, joten lupamääräysten tarkistamisella voitaisiin varmistaa lupahakemuksen yhteydessä esitettyjen tietojen ja arviointien oikeellisuus sekä siten annettujen lupamääräysten riittävyys ja oikeellisuus. ET katsoo, että kaiken kaikkiaan esitys hämärtää sitä, millaisia tietoja ensimmäisessä lupahakemuksessa edellytetään sekä millaisiin tietoihin ensimmäisen lupaharkinnan tulee perustua.

Esityksen mukaan tarkistamismenettelyn tavoitteena on parantaa osaltaan ympäristölupaan sisältyvien määräysten ajantasaisuutta. ET katsoo, että esityksen mukainen kertaluonteinen tarkistaminen ei kokonaisuudessaan eikä pidemmällä aikavälillä tarkastellen paranna lupien ajantasaisuutta. Perusteluiden mukaan määräaika määritettäisiin tapauskohtaisesti, mutta sopiva määräaika tarkistamiselle voisi olla esimerkiksi 3-5 vuotta toiminnan aloittamisesta tai sen olennaisesta muuttamisesta. Useimmiten hankkeiden elinkaari on useita vuosikymmeniä ja lupien ajantasaisuuden ylläpitämiseksi on löydettävä hallinnollisesti kevyitä ratkaisuja, kuten esityksen nykytilakuvauksessa mainittu konsolidoitu lupapäätös.

Perusteluissa todetaan, että menettelyllä voitaisiin huomioida teknologien kehitys paremmin. ET katsoo, että direktiivilaitosten osalta teknologian kehittymistä ja BAT:n soveltamista on järkevää tarkastella lainsäädäntöön jo sisältyvän BAT-tarkistusmenettelyn kautta.

Voitte esittää tässä muut kommenttinne esitysluonnoksesta:

ET pitää oikeansuuntaisena 198 §:ään ehdotettua lisäystä, jonka mukaan valitus 71 §:n mukaisesta lupamääräysten tarkistamista koskevasta määräyksestä tai siitä, että lupapäätöksessä ei ole annettu 71 §:ssä tarkoitettua määräystä, ei myöskään estä toiminnan aloittamista. On kuitenkin edelleen tarpeellisena tarkentaa, että tarkistusmenettelyn puuttumista ei voida käyttää muutoksenhaun perusteena. On myös tärkeää, että tarkistamista koskevan uuden lupapäätöksen muutoksenhaku saa koskea vain päivitettäviä kohtia.

Aiemmin lakiin esitettiin tarkistamismenettelyn säätämistä soveltamisalaltaan laajana. ET esitti kielteisen suhtautumisensa laajaan soveltamisalaan mm. aiemmassa lausunnossaan sekä asiaa koskevissa sidosryhmätilaisuuksissa. ET kiittää esityksen jatkovalmistelua lämpimästi siltä osin, että valmistelussa on huomioitu keskeiseltä osin toiminnanharjoittajien näkökulmat.